

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ВІСНИК

АГРАРНОЇ НАУКИ ПРИЧОРНОМОР'Я

Науковий журнал

*Виходить 4 рази на рік
Видається з березня 1997 р.*

Випуск 4 (76) 2013

Том 2

Частина 2

Миколаїв
2013

Замовник і видавець: Миколаївський національний аграрний університет.
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 19669-9469ПР від 11.01.2013.
Згідно з Постановою ВАК України від 14.04.2010 р. № 1-05/3 видання включено до переліку фахових видань.

Головний редактор: В.С. Шибанін, д.т.н., проф., чл.-кор. НААНУ

Заступники головного редактора:

І.І. Червен, д.е.н, проф.

К.М. Думенко, д.т.н., доц.

В.П. Клочан, к.е.н., доц.

М.І. Гиль, д.с.-г.н., проф.

В.В. Гамаюнова, д.с.-г.н., проф.

Відповідальний секретар: Н.В. Потриваєва, д.е.н., доц.

Члени редакційної колегії:

Економічні науки: О.В. Шибаніна, д.е.н., проф.; Н.М. Сіренко, д.е.н., проф.; О.І. Котикова, д.е.н., проф.; Джулія Олбрайт, PhD, проф. (США); І.В. Гончаренко, д.е.н., проф.; О.М. Вишневська, д.е.н., проф.; А.В. Ключник, д.е.н., доц.; О.Є. Новіков, д.е.н., проф.; О.В. Скрипнюк, д.ю.н., проф.; О.Д. Гудзинський, д.е.н., проф.; О.Ю. Єрмаков, д.е.н., проф.; В.І. Топіха, д.е.н., проф.; В.М. Яценко, д.е.н., проф.; М.П. Сахацький, д.е.н., проф.; В.С. Дога, д.е.н., проф. (Молдова).

Технічні науки: Б.І. Бутаков, д.т.н., проф.; К.В. Дубовенко, д.т.н., проф.; В.Д. Будаков, д.т.н., проф.; С.І. Пастушенко, д.т.н., проф.; А.А. Ставинський, д.т.н., проф.; В.П. Лялякіна, д.т.н., проф. (Росія).

Сільськогосподарські науки: В.С. Топіха, д.с.-г.н., проф.; Т.В. Підпала, д.с.-г.н., проф.; Л.С. Патрева, д.с.-г.н., проф.; В.П. Рибалко, д.с.-г.н., проф., академік НААН України; І.Ю. Горбатенко, д.б.н., проф.; І.М. Рожков, д.б.н., проф.; В.А. Захаров, д.с.-г.н., проф. (Росія); С.Г. Чорний, д.с.-г.н., проф.; М.О. Самойленко, д.с.-г.н., проф.; Л.К. Антипова, д.с.-г.н., доц.; В.І. Січкарь, д.б.н., проф.; А.О. Лимар, д.с.-г.н., проф.; А.П. Орлюк, д.б.н., проф.; В.Я. Щербаков, д.с.-г.н., проф.; Майкл Бьоме, проф. (Німеччина).

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського національного аграрного університету. Протокол № 4 від 25.12.2013 р.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції, видавця та виготовлювача:
54020, Миколаїв, вул. Паризької комуни, 9,
Миколаївський національний аграрний університет,
тел. 0 (512) 58-05-95, visnyk.mnau.edu.ua, e-mail: visnyk@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний аграрний університет, 2013

ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ РЕМОНТНИХ ТЕЛИЦЬ

О.К. Цхвітава, кандидат сільськогосподарських наук

М.А. Дзядевич, магістр

Миколаївський національний аграрний університет, Україна

Досліджено окремі елементи технології вирощування ремонтних телиць та встановлено особливості процесів росту і розвитку в різні вікові періоди. Проаналізовано вплив технології утримання та годівлі на показники вирощування молодняку. Надано рекомендації щодо покращення окремих технологічних елементів вирощування ремонтних телиць.

Ключові слова: вирощування, телиці, жива маса, ріст, продуктивність.

Постановка проблеми. Створення високопродуктивного дійного стада розпочинається з вирощування ремонтного молодняку, але спочатку потрібно визначити поголів'я корів, телички від яких підуть на спрямоване вирощування у фермах, бригадах, приміщеннях або групах. Закріпити за ними кращих тваринників. Основні вимоги – запліднювати телиць у віці 18 місяців з живою масою не менше 350-400 кг. Тому дуже важливо дотримуватися технології утримання і годівлі телиць. Важливою умовою ефективного вирощування тварин є спеціалізація приміщень для утримання молодняку певного віку. Найбільш прогресивним і економічно доцільним способом утримання телиць і нетелей є безприв'язний.

Перш ніж перейти до вирощування тварин, необхідно визначити, для яких цілей вони вирощуються: як племінні або як товарні, для отримання від них надалі молока або м'яса. Відповідно до цього складають план спрямованого вирощування молодняку. У ньому відображають запланований приріст і живу масу в різні вікові періоди, умови годівлі і утримання при вирощуванні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останнім часом в публікаціях багатьох вчених зустрічаються результати проведених досліджень, що присвячені вивченню оптимізації окремих елементів технології вирощування ремонтних телиць. На даному етапі досліджуються переважно вже відомі або існуючі системи вирощування, в той самий час розробці нових технологій приділяють недостатньо уваги.

Постановка завдання. Оцінити окремі елементи технології вирощування ремонтних телиць в умовах ФГ «Світанок» Братського району. Встановити ефективність застосування раннього привчання телят до споживання концентрованих кормів з метою скорочення періоду випоювання молоком.

Матеріали і методика. Використано спеціальні та загальноприйняті зоотехнічні методики. Досліджували ремонтних телиць контрольної і дослідної груп. У дослідній групі використовували раннє привчання телят до концентрованих кормів.

Результати досліджень. Після закінчення молочного періоду вирощування у ФГ «Світанок» телят переводять з профілакторію до приміщення, де їх утримують маленькими групами до 8-10 голів у секціях, фронт годівлі 0,35-0,40 м на 1 голову. Утримання телиць 3-6 місячного віку передбачається в приміщеннях, обладнаних груповими годівницями з фронтом годівлі не менше 0,4 м на голову. Утримання телиць від 6 до 15 місячного віку співпадає з періодом інтенсивного росту м'язової і кісткової тканин, внутрішніх органів. Правильно організована повноцінна годівля в цей період сприяє вирощуванню міцних, добре розвинених тварин бажаного молочного типу. Утримання телиць цього віку безприв'язне, групами в секціях. Різниця у віці тварин усередині групи не перевищує 25-30 днів, а по живій масі 10-15 кг. З 9-ти місячного віку телиці утримуються на механізованих майданчиках, корми згодуюють в закритих їдальнях. Фронт годівлі – 0,5-0,6 м, що сприяє їх спокійній поведінці під час годівлі. Моціон телиць проводиться на вигульних майданчиках.

У приміщеннях для утримання телиць парувального віку і нетелей фронт годівлі становить: телицям – 0,65-0,7 м, нетелям – 0,7-0,8 м. Коли телиці досягають живої маси 400 кг у віці 18 місяців, їх запліднюють.

Залежно від розмірів ферм і умов виробництва поголів'я телиць (наприклад I і II періодів) може бути розділене на підгрупи з віковим інтервалом в 3 місяці: до 3 місяців, від 3 до 6, від 6 до 9 і від 9 до 12 міс.

У господарстві використовується найбільш прийнятний, такий, що забезпечує вирощування здорових, добре розвинених тварин міцної конституції, високу продуктивність праці – безприв'язний спосіб утримання (табл. 1).

Таблиця 1

Фактичні розміри боксів для телиць різних технологічних груп

Технологічні групи	Вік	Розміри боксів, см			
		довжина	ширина	висота розподільників	
				верхнього	нижнього
I	до 20 днів	використовуються групові клітки			
II	до 6 міс.	100-120	50-55	80	20-25
III	6-12 міс.	130-150	70	80	30-35
IV	12-18 міс.	150-170	75	100	30-35

За наявності підстилкового матеріалу поголів'я всіх технологічних груп, окрім I, може утримуватися безприв'язно, на глибокій незмінюваній підстилці, крупними одновіковими групами, розділеними по секціях. У окрему секцію виділяють телиць з IV групи по досягненню ними 17-місячного віку і живої маси не нижче стандарту породи у 18 місяців для запліднення. Секція обладнана стійлами для перетримування тварин після ректального дослідження на тільність.

Показники живої маси молодняку (табл. 2) характеризують ефективність вирощування телиць в різному віці та дають можливість, залежно від його результату, вдосконалити або покращити окремі елементи технології вирощування.

Телиці дослідної групи переважають за показником живої маси тварин контрольної групи за винятком маси при народженні. Починаючи з 3-місячного віку і до 18 місяців жива маса тварин дослідної групи вірогідно вища, ніж контрольної. Так, у віці шести місяців маса дослідних тварин була вірогідно більшою на 6 кілограмів ($P > 0,999$) у порівнянні з телицями контрольної групи. Різниця за живою масою в 12 та 18 місяців також свідчить про більшу ефективність вирощування дослідної групи молодняку. Телиці дослідної групи в 12 місячному віці мали більшу живу масу на 11 кг ($P > 0,999$), а у 18 місяців – на 14 кг, різниця вірогідна ($P > 0,999$).

Таблиця 2

Жива маса ремонтних телиць, $\bar{X} \pm S_{\bar{x}}$

Віковий період, міс.	Показники живої маси, кг	
	контроль (n=9)	дослід (n=10)
при народженні	28,1±0,33	29,0±0,32
3	80,2±0,42	83,6±0,62***
6	150,6±0,90	156,5±0,85***
9	203,3±1,25	210,9±1,10***
12	253,2±1,55	264,3±1,24***
15	299,6±1,83	311,1±1,65***
18	344,2±2,00	358,8±1,90***

Примітка. * $P > 0,95$; ** $P > 0,99$; *** $P > 0,999$

Абсолютний приріст маси ремонтних телиць позитивно корелює із середньодобовими приростами за періодами вирощування. Встановлено, що у телиць дослідної групи найбільша абсолютна швидкість росту з 3-х до 12 місяців і в порівнянні з контрольною групою за аналогічний період є більшою на 7 кг. Стосовно періоду вирощування 6-9 місяців і 15-18 місяців встановлено, що вони відрізняються найбільшою величиною абсолютного приросту на відміну від контрольної групи ($P > 0,999$), і збільшенням живої маси в період статевого дозрівання.

Доведено, що висока інтенсивність формування живої маси в період 0-3-6 міс. у телиць обох груп одночасно характеризується меншою напруженістю росту, але більшим показником рівномірності росту. Також виявлено перевагу в усі періоди вирощування за індексом рівномірності росту телиць дослідної групи. Проте в наступні вікові періоди перевага різниці, що проявляється у більшості випадків, знаходиться в межах помилки середніх арифметичних значень, а тому є не вірогідною.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Доведено, що рівень приростів живої маси тварин дослідних груп має досить високі значення. Слід відмітити, що в обох досліджуваних групах максимальний рівень середньодобового приросту має місце в період вирощування від трьох до шести місяців. За інтенсивністю формування живої маси в період 0-3-6 місяців телиці дослідної групи мають найбільший рівень інтенсивності формування живої маси, ніж в останні вікові періоди. Цей показник узгоджується з рівномірністю росту тварин. Отже, пропонуємо використовувати раннє привчання телят до концентрованих кормів із скороченням кількості випоювання молока до 6 місячного віку як доцільний і ефективний захід.

Список використаних джерел:

1. Басовский М. З. Розведення сільськогосподарських тварин / М. З. Басовский, В. П. Буркат, Д. Т. Вінничук. – Біла Церква : Білоцерківський ДАУ, 2001.– 400 с.
2. Зубрич О. Вирощування ремонтних телиць за різних рівнів годівлі / О. Зубрич // Тваринництво України. – 2006. – № 2. – С. 9-10.
3. Костенко В.І. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини / В.І. Костенко, Й.З. Сірацький, М.І. Шевченко. – К. : Урожай, 1995. – 472с.
4. Полупан Ю. П. Особливості екстер'єру молодняка створюваної червоної молочної породи / Ю. П. Полупан // Вісник аграрної науки. – 2003. – № 7. – С. 35-38.

А.К. Цхвитава, М.А. Дзядевич. Характеристика отдельных элементов технологии выращивания ремонтных телок.

Исследованы отдельные элементы технологии выращивания ремонтных телок и установлены особенности процессов роста и развития в разные возрастные периоды. Проанализировано влияние технологии содержания и кормления на показатели выращивания молодняка. Даны рекомендации относительно улучшения отдельных технологических элементов выращивания ремонтных телок.

Ключевые слова: выращивание, телки, живая масса, рост, продуктивность.

A. Tskhvitava, M. Dzyadevich. Characteristics of different elements of growing maintenance calves' technology.

It was investigated that the individual elements of the technology of growing heifers and specific features of the processes of growth can develop in different age periods. The impact of technology and feeding on the performance of rearing was analyzed. The recommendations for the improvement of individual technological components of growing heifers were given.

Keywords: growing, heifers, live weight, growth, productivity.

ЗМІСТ

І.О. Балабанова. ВПЛИВ СТРЕС-ФАКТОРІВ НА ПРОДУКТИВНІ ЯКОСТІ СВИНЕЙ ПОРІД ЛАНДРАС І ВЕЛИКА БІЛА	3
А.О. Бондар. ВПЛИВ ІНФРАЧЕРВОНОГО ОПРОМІНЕННЯ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПОРОСЯТ-СИСУНІВ.....	7
Н.О. Борисенко, Т.А. Нагорнюк, С.І. Тарасюк. ОСОБЛИВОСТІ ГЕНЕТИЧНОЇ СТРУКТУРИ БІЛОГО І СТРОКАТОГО ТОВСТОЛОБИКІВ	12
І.А. Галушко. МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ ГОЛШТИНСЬКОЇ ПОРОДИ РІЗНОГО ЕКОПОЄДНАННЯ.....	18
М.І. Гиль, П.О. Шебанін. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВІДТВОРЮВАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ САМИЦЬ РІЗНИХ ПОРІД ХУДОБИ МОЛОЧНОГО НАПРЯМУ ПРОДУКТИВНОСТІ.....	24
Ю.М. Глушко. ХРОМОСОМНИЙ ПОЛІМОРФІЗМ УКРАЇНСЬКИХ КОРОПІВ ДП СГЦР «ПОДІЛЛЯ».....	34
О.В. Гончарова. ЯКІСТЬ ВОДИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИ НАПУВАННІ СТРАУСІВ	43
В.І. Гроза. ВИРОЩУВАННЯ ПЕРЕПЕЛІВ З ВИКОРИСТАННЯМ НАНОСРІБЛА	47
А.В. Гуцол. ЖИРНОКИСЛОТНИЙ СКЛАД М'ЯЗОВОЇ ТКАНИНИ СВИНЕЙ ПРИ ЗГОДОВУВАННІ ФЕРМЕНТНИХ ПРЕПАРАТІВ.....	51
О.В. Іванова, Є.В. Баркарь. ВПЛИВ ГЕНОТИПУ БАРАНІВ-ПЛІДНИКІВ НА ЗБЕРЕЖЕНІСТЬ ТА СТАТЕВИЙ СКЛАД НАЩАДКІВ	57
Г.І. Калиниченко, О.А. Коваль. ВІДТВОРЮВАЛЬНІ ЯКОСТІ СВИНОМАТОК ЗА РІЗНИХ ПОЄДНАНЬ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ	63
О.І. Каратєєва. ПРОГНОЗУВАННЯ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ХУДОБИ ЗА РІЗНИХ ТИПІВ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗМУ.....	68
В.А. Кириченко, С.П. Кот, В.М. Іовенко. ЗАЛЕЖНІСТЬ ПРОДУКТИВНИХ ОЗНАК ОВЕЦЬ ВІД ЗАГАЛЬНОЇ КІЛЬКОСТІ ВИЯВЛЕНИХ АНТИГЕНІВ	77
В.В. Коваленко. ЗВ'ЯЗОК ІНТЕНСИВНОСТІ НАРОЩУВАННЯ ЛАКТАЦІЙНОЇ КРИВОЇ З МОЛОЧНОЮ ПРОДУКТИВНІСТЮ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ.....	81
В.С. Козирь. М'ЯСНА ПРОДУКТИВНІСТЬ БУГАЙЦІВ ЗНАМ'ЯНСЬКОЇ ПОРОДИ ПРИ РІЗНОМУ РІВНІ ГОДІВЛІ.....	89
С.Б. Корнят, О.Б. Андрушко, М.М. Шаран, І.М. Яремчук. ПОКАЗНИКИ БІЛКОВОГО ОБМІНУ КРОВІ КОРІВ ЗА РІЗНИХ ФОРМ ЕНДОМЕТРИТУ	93
І.В. Назаренко, Т.Ю. Чумачова. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА СИРКОВИХ ДЕСЕРТІВ	99

Н.В. Новікова. ОСОБЛИВОСТІ БІОХІМІЧНОГО СКЛАДУ КРОВІ СВИНЕЙ З РІЗНОЮ АДАПТАЦІЙНОЮ НОРМОЮ В УМОВАХ ПЛЕМЗАВОДУ ТОВ «ФРІДОМ ФАРМ БЕКОН»	104
І.В. Новак, В.С. Федорович, Є.І. Федорович. МОРФОЛОГІЧНИЙ СКЛАД ТУШ, ХІМІЧНИЙ СКЛАД ТА ГІСТОМЕТРІЯ НАЙДОВШОГО М'ЯЗА СПИНИ БУГАЙЦІВ	109
Т.В. Підпала, О.С. Марикіна. ПРОДУКТИВНІСТЬ МОЛОЧНОЇ ХУДОБИ ЗА ЦІЛОРІЧНО СТІЙЛОВОЇ СИСТЕМИ УТРИМАННЯ.....	115
Л.С. Патрєва. РЕГУЛЯЦІЯ СТАТЕВОГО СПІВВІДНОШЕННЯ ПОТОМСТВА У КАЧОК.....	120
В.Г. Пелих, Т.С. Коваленко. ВИКОРИСТАННЯ ІНДЕКСІВ ДЛЯ ОЦІНКИ ОДНОРІДНОСТІ ТА ВИРІВНЯНОСТІ ГНІЗД СВИНОМАТОК	127
І.А. Помітун, Н.О. Косова, Н.В. Бойко, П.О. Рязанов. СЕЛЕКЦІЙНЕ ПОКРАЩЕННЯ БАГАТОПЛІДНОСТІ ОВЕЦЬ	131
Л.І. Романів, Р.С. Федорук, В.Г. Каплуненко. РЕПРОДУКТИВНА ЗДАТНІСТЬ БДЖОЛИНИХ МАТОК ЗА ПІДГОДІВЛІ БОРОШНОМ СОЇ З ДОДАВАННЯМ ХРОМУ	136
О.Ю.Сметана. ПОРІВНЯННЯ МОДЕЛЕЙ П. ВУДА ТА ДЖ. НЕЛДЕРА ДЛЯ ОПИСУ ЛАКТАЦІЙНОЇ ДИНАМІКИ ГОЛШТИНСЬКИХ КОРИВ	144
П.В. Стапай, Н.М. Параняк, В.М. Ткачук. ФІЗИКО-ХІМІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ВОВНИ ТА ЖИРОПОТУ ВІВЦЕМАТОК ЗА УМОВ ВИКОРИСТАННЯ У РАЦІОНАХ РІЗНИХ РІВНІВ ЙОДУ.....	150
О.О. Стародубець. ВІДТВОРЮВАЛЬНА ЗДАТНІСТЬ КНУРІВ-ПЛІДНИКІВ УГОРСЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ.....	155
Л.О. Стріха, Г.С. Григор'єва. ХАРАКТЕРИСТИКА ЯКІСНИХ ПОКАЗНИКІВ ЯЛОВИЧИНИ БУГАЙЦІВ РІЗНОЇ ВГОДОВАНОСТІ.....	159
О.К. Цхвітава, М.А. Дзядевич. ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ РЕМОНТНИХ ТЕЛИЦЬ	164
Т.В. Чокан. ЖИВА МАСА ОВЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ГІРСЬКОКАРПАТСЬКОЇ ПОРОДИ У РІЗНІ ВІКОВІ ПЕРІОДИ.....	168
О.І. Юлевич, А.В. Лихач, Ю.Ф. Дехтяр. ВПЛИВ РАЦІОНІВ ГОДІВЛІ НА ПОКАЗНИКИ РОСТУ І РОЗВИТКУ ВІДЛУЧЕНИХ ПОРОСЯТ	173

Наукове видання

Вісник аграрної науки Причорномор'я
Випуск 4 (76), Т. 2, Ч. 2.– 2013

Технічний редактор: *О.М. Кушнар'ова.*
Комп'ютерна верстка: *О.Ю. Сметана,*
О.С. Крамаренко,
Ю.В. Грицієнко,
І.В. Письменна,
Л.О. Домашова

Підписано до друку 06.12.13. Формат 60×84 1/16.
Папір друк. Друк офсетний. Ум.друк.арк. 11,4.
Тираж 300 прим. Зам. № ____ . Ціна договірна.

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м.Миколаїв, вул.Паризької комуни, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.